

CĂINȚĂ ȘI IERTARE
Predică la Duminica Fiului risipitor
(A 34-A DUPĂ RUSALII, LUCA 15, 11-32)

Preot dr. Ionel Popescu

*Motto: „Sculându-mă, mă voi duce la tatăl meu și-i voi spune: Tată am greșit la cer și înaintea Ta”.
(Lc. 15, 18)*

Iubiți credincioși,

Desăvârșit pedagog s-a arătat Biserica atunci când a rânduit, prin Sfinții Părinți, trei duminici pregătitoare înaintea Postului Mare, Postul Paștilor sau al Învierii Domnului nostru Iisus Hristos.

Evangheliile care se citesc în aceste duminici sunt tot atâtea trepte și popasuri duhovnicești prin care inimile noastre nu sunt doar pregătite, ci mai ales sensibilizate să devină mai receptive pentru post, pentru rugăciune stăruitoare și pentru căință adâncă în vederea întâmpinării cu vrednicie a Sfințelor Paști.

Între acestea, evanghelia despre Fiul risipitor, Fiul răătăcit, Întoarcerea fiului risipitor, numită și Parabola tatălui iubitor, Parabola tatălui care așteaptă, Parabola celor doi fii, Parabola compasiunii tatălui și a celor doi fii pierduți sau Parabola tatălui iubitor și a fiului mândru (Andrei Pleșu, *Parabolele lui Iisus. Adevărul ca poveste*, Ed. Humanitas, București, 2012, p.260), ocupă un loc central, fiind parcă cea mai aproape de inima noastră, prin înțelegerea și speranța îndreptățită a omului păcătos, prin duiosia și bucuria întoarcerii la casa părintească, relatate așa de emoționant de către sfântul evanghelist Luca.

Așadar, în duminica de azi ne vom opri mai mult la învățăturile ce se desprind din cuprinsul acestei inegalabile pagini evanghelice, care se referă, îndeosebi, la căință și iertare.

Chipul magistral în care evanghelia aceasta ne înfățișează ceea ce se întâmplă cu oricine se îndepărtează de casa părintească, de Biserică, de Dumnezeu, de Tatăl nostru ceresc este nu doar o pildă, ci, din nefericire, o păgubitoare realitate pentru mulți oameni, dacă nu pentru fiecare dintre noi.

Poate că nu există pe lume un alt tablou în fața căruia omul să rămână mai uimit și mai plin de admirație ca tabloul zugrăvit de către Iisus Hristos Mântuitorul în pilda fiului risipitor.

„Un om avea doi fii”, își începe Iisus zguduitorul sa parabolă: o parabolă ce nu va fi uitată nicicând și care se află la loc de cinste între cele mai frumoase și emoționante pagini ale literaturii biblice și creștine. Casa tatălui era plină de toate bunătățile acestei lumi și nimeni nu ducea nicio lipsă. Dragostea tatălui era aceeași pentru amândoi fiii, întrucât amândoi erau trup și sânge din trupul și sângele lui și căuta ca nici unuia să nu-i lipsească ceva.

Era un om cu multe bogății și cu mulți argați, printre care fiul cel mare se găsea mai toată vremea. Cel mai mic vedea altfel viața și lumea și iată-l furat de ispitele și deșertăciunile ei, în compania rău sfătuitoare a altora.

Tatăl îl va fi rugat, cu siguranță, pe cel mic să se cumițească, dar sfatul lui nu-i va fi fost luat în seamă. Și, ca amărăciunea tatălui să fie și mai adâncă, într-o zi cel mic zice: „Tată, dă-mi partea ce mi se cuvine din avere ...”. Va fi încercat tatăl său să-l înduplece ca să rămână, să-și amâne dorul de ducă, să-și schimbe hotărârea și, neputându-l convinge, consimți să-i dea partea de moștenire ce i se cuvenea.

Și „luându-și ale sale”, iată-l pe tânărul nostru plecând în lume, petrecând și risipind cu prietenii de pahar averea ce i se părea a fi inepuizabilă. Luând totul în glumă și socotind că poate cumpăra totul și că viața se rezumă numai la ceea ce înseamnă plăcere – plăcere, până la desfigurarea chipului lui Dumnezeu din suflet, tânărul uită un aspect esențial și anume că toată frumusețea acestui vis se va sfârși într-o zi. Iar ziua aceea a venit mai repede decât putuse el socoti. În ziua aceea prietenii uitară de el, femeile îl părăsiră și el se trezi undeva păstrând doar amintirea și urmele vizibile ale petrecerilor furtunos dezlănțuite prin care trecuse.

Dar cine poate să descrie toate risipirile și rătăcirile, toate căderile și necurățiile, toată mizeria morală în care s-a bălăcit acest fiu plecat în lume? Nimeni, nimeni.

Cântările din rânduiala slujbelor duminicii fiului risipitor surprind drama existențială a acestui tânăr care trăia experiența tristă a unei vieți robite de păcat: „Bogăția bunătăților ce mi-ai dat am risipit-o cerescule Părinte și pustiu m-am făcut ... și supunându-mă gândurilor celor de stricăciune făcătoare, m-am întunecat și viețuind neînțelepțește, de Tine m-am depărtat ...”. „Eroarea sa capitală – scrie Andrei Pleșu – rămâne faptul de a fi plecat, de a fi încetat să mai fie „la locul lui” și, de fapt, de a nu-și mai găsi locul”. A ajuns astfel un înstrăinat, un om care trăia „o viață fără orizont de salvare, viață care uită de Dumnezeu și e uitată de Dumnezeu [...], viață smintită, neorânduită, extravagantă, scandaloasă, iresponsabilă, dezonorantă, sălbatică, disolută, deviantă,

licențioasă, neîngrijită, dezmațată. Pe scurt, viață risipită fără măsură, viață de „pierzanie” (Pleșu, p. 263).

Evanghelia ne arată că fiul omului bogat, fiul tatălui cu argați mulți, a ajuns în cele din urmă păzitor de porci și foamete fiind în țara aceea, poftea să mănânce roșcove din care mâncau porcii. Și nici cu acelea nu se sătura. Își aminti atunci de îndestularea de acasă: acolo până și argații erau îndestulați de pâine, iar el pierrea de foame.

Ajuns la marginea prăpastiei, la „limita supraviețuirii” (Pleșu, p. 263), îi vine un gând, se trezește, se reculege: „Scula-mă-voi și mă voi duce la tatăl meu”, își zice. Și, în acest început, găsește și cuvântul potrivit cu care va curma amărăciunea, mărturisindu-și, în același timp și căința sinceră: „Tată, greșit-am la cer și înaintea ta și nu sunt vrednic să mă mai numesc fiul tău; primește-mă ca pe unul din argații tăi”. Așa că, iată-l pe fiul risipitor – căit și smerit, umilit și cu hotărârea de îndreptare – făcând calea întoarsă spre casa părintească.

Dreptmăritori creștini,

Un pictor talentat, zugrăvind figura fiului pierdut în timp ce se întorcea spre casă, îl înfățișează descult, cu picioarele sângerânde de pietre și măracini, cu hainele rupte, încât curgeau zdrențele după el, cu fața suptă și uscată de suferință multă, dar cu ochii plini de o lumină vie. În privirea lui strălucea nădejdea salvării, nădejdea primirii de către tatăl său, nădejdea fiului care știe că dragostea părinților pentru copiii lor nu dispare niciodată.

Tatăl, a cărui inimă ardea de dorul fiului înstrăinat, tatăl care aștepta cu nerăbdare clipă de clipă, ziua și noaptea, întoarcerea fiului plecat, văzându-l încă de departe pe drum, aleargă în întâmpinarea lui și, iertându-l pentru tot ceea ce îi cauzase, îl îmbrățișează cu dragoste, și îl sărută fericit. Poruncește apoi slugilor să aducă pentru fiul întors haina cea mai de preț, inelul cel mai scump, încălțăminte cea mai aleasă. Nicio dojană, nicio muștrare, ci numai cuvinte de cinstire, de care nu mai era vrednic. Și voind ca și alții să simtă și să înțeleagă ce înseamnă bucuria întoarcerii, ceru să se facă o adevărată sărbătoare, punând să taie vițelul cel mai gras și să se aducă vinul cel mai bun, căci „acest fiu al meu – spune tatăl – mort era și a înviat, pierdut era și s-a aflat”.

Avem în față icoana fiului și a tatălui și nu știi ce ar trebui să admiri mai întâi: căința și mărturisirea risipitorului sau dragostea duioasă cu care tatăl primește pe fiul cel pierdut? Căci icoana aceasta este prea frumoasă ca să nu poți vorbi despre ea, tatăl și fiul trăind laolaltă bucuria întoarcerii.

Întoarcerea trebuia să bucure pe toți și toți să se împărtășească din bucuria acestei transformări ființiale. Chiar și fratele mai mare, care avusese unele amărăciuni și nemulțumiri, până la urmă s-a lăsat cuprins de bucuria generală. Bucuria tatălui îi cuprinsese pe toți.

Iubiți credincioși,

Noi, fiecare suntem, de atâtea ori, pe parcursul vieții noastre, fii risipitori, depărtându-ne – cu voie sau din amăgire – de casa părintească a dragostei lui Dumnezeu. Încercăm să ne afirmăm orgoliul independenței noastre, ne risipim adesea virtuțile, imităm curente și mode care desfigurează sufletul nostru, cheltuim câștigul nostru pe lucruri nevrednice, numai pentru că îi vedem pe alții făcând așa. Se nasc în noi ambiții deșarte, patimi nestăpânite, mai ales când suntem tineri, trezindu-ne – dacă ne mai trezim vreodată – că suntem falimentari, când nu mai putem face nimic. La sfârșit, dacă ajungem să facem un bilanț, vedem că am irosit darul vieții în mod zadarnic.

Care este, oare, cauza care l-a făcut pe fiul risipitor din Sfânta Evanghelie să plece în lume pentru a căuta ceea ce i se părea lui că este fericirea? Este aceeași cauză care l-a făcut pe împăratul Solomon să încerce toate plăcerile vieții pământești și este aceeași cauză care l-a făcut pe Faust să încheie contract cu diavolul pentru veșnicie, în schimbul unei clipe după care să poată spune: „Clipă, stai, ești prea frumoasă!”.

Este căutarea greșită a fericirii în lucrurile acestei lumi. Ori, fericirea acestei lumi, zice un renumit predicator creștin, „este compusă din atâtea piese, încât întotdeauna e câte una care lipsește”.

Fiul rătăcit, după ce a băut paharul plăcerilor deșarte ale lumii acesteia, negăsind în ele decât amărăciune și dezamăgire, nu s-a sinucis, cum au făcut-o și o fac unii în zilele noastre, ci și-a revenit „întru sine”, și-a dat seama de starea în care a ajuns, și-a adus aminte de unde a plecat, de fericirea în care a trăit atâta vreme, cât a stat la casa părintească, cât a trăit în comuniune cu Tatăl ceresc, cu Dumnezeu. Nefericirea lui a început, însă, în momentul când a început a se îndepărta de Dumnezeu.

Dar fiul risipitor nu numai că și-a propus să se întoarcă acasă, la tatăl său, ci a și plecat îndată. El n-a rămas lângă porcii săi, ci i-a părăsit. A căutat pe tatăl său, s-a smerit în fața lui și atunci a primit răsplata, a primit iertarea. Pocăința fiului risipitor nu a fost doar verbală, declarativă, ci a fost urmată de fapte.

În voință se află, așadar, adevăratul miez al pocăinței, al întoarcerii. Trebuie să aibă loc mai întâi hotărârea de a părăsi păcatul, de ați schimba atitudinea față de tine însuși, față de păcat și față de Dumnezeu, de ați schimba sentimentele, voința, hotărârea și intențiile.

Parabola fiului risipitor ne lasă să înțelegem că fiul iertat n-a mai supărat pe tatăl său.

Iubirea Tatălui ceresc față de păcătoși, față de fiul risipitor, care suntem noi fiecare, este impresionantă. El ne caută, ne cheamă, ne așteaptă, aleargă spre noi, ne iartă, ne îmbrățișează și ne așază în casa sa, între fiii săi preaiubiți. Despre această iubire a Tatălui față de noi, nevrednicii săi fii – așa de minunat întruchipată în pilda fiului risipitor – le-a grăit și cunoscutul scriitor rus

Dostoievski copiilor lui în testamentul din ultimele clipe ale vieții sale: Ca tată – zice el – „eu vă iubesc mult, dar iubirea mea e nimic pe lângă iubirea nesfârșită a lui Dumnezeu”. Chiar dacă veți cădea în vreo greșală, „nu dez-nădăjduiți”. „Sunteți copiii Lui, smeriți-vă înaintea Lui, ca înaintea tatălui vostru, cereți-I iertare și El se va bucura de căința voastră, așa cum s-a bucurat de întoarcerea fiului pierdut”.

Dragi frați și surori în Hristos Domnul,

Parabola fiului risipitor, după două mii de ani, își păstrează tâlcul și înțelesul, îndemnându-ne să ne întoarcem de pe calea păcatului la virtute, de la întuneric la lumină, să ne prosternăm la picioarele Tatălui ceresc, mărturisindu-ne, cu căință, păcatele și făgăduind îndreptare, spre a ne învrednici de cerescul ospăț.

Să ne lăsăm cuprinși de înțelesul ei, de fiorul și de îmbrățișarea caldă a iubirii și a iertării Tatălui față de fiul risipitor, care s-a întors cu inima smerită, dar plină de speranță, la casa părintească.

Știm că suntem păcătoși. Dar în aceeași măsură știm că Dumnezeu, prin Harul Său, poate face să țâșnească din ființa noastră dorința de a ne întoarce din calea păcatului, până nu e prea târziu, poate și să lumineze cu lumina cuvântului Său inima și mintea noastră, întărindu-ne voința, pentru a fi vrednici de dragostea Sa părintească.

Știm și aceasta, că Dumnezeu este iubire nemărginită și așteaptă cu brațele deschise întoarcerea noastră din căile păcatului.

Să ne sculăm și noi – ca fiul risipitor – din căderile noastre în păcat și, apropiindu-ne cu încredere în dragostea Lui, să-i spunem și noi: „Tată, am greșit la cer și înaintea Ta”. Iartă-ne, Părinte și ne primește și pe noi cu iubirea Ta de oameni, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.